

Список використаних джерел:

1. Руденко М. Д. Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії. Видання друге, доповнене / М. Руденко. – Тернопіль: Джура, 2005. – 224 с.
2. Байсарович І.М. Базові поняття екологічної геології / І.М. Байсарович, М.М. Коржнев, В.М. Шестопалов. – Київ: Видавництво географічної літератури «Обрії». – 2008. – 124 с.
3. Мельник Л.Г. Слово об Учителе (светлой памяти Олега Фёдоровича Балацкого) / Л.Г. Мельник // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 2. – С. 13-25
4. Заслужений професор Сумського державного університету Олег Федорович Балацький : до 75-річчя від дня народження : біобібліографічний покажчик / уклад. І. Є. Булига. – Суми : Сумський державний університет. Бібліотека. Інформаційно-бібліографічний відділ, 2012. – 110 с. – (Біобібліографія вчених університету. Вип. 6).
5. Природоохранная и ресурсосберегающая деятельность на промышленных предприятиях / О. Ф. Балацкий, А. Ю. Жулавский, Б. А. Семененко, Н. В. Ярош. – М. : ВИНТИ, 1990. – 181 с. – (Итоги науки и техники. Охрана природы и воспроизводство природных ресурсов ; Т. 28).
6. Антология экономики чистой среды / О. Ф. Балацкий. – Сумы : Университетская книга, 2007. – 272 с.
7. Реймерс Н. Ф. Природопользование: словарь-справочник. М.: Мысль, 1990. – 637 с.

Грабіщенко В.І.

студентка,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ПОРЯДОК ВІДОБРАЖЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У БАЛАНСІ ПІДПРИЄМСТВА

В ринкових умовах господарювання кожне підприємство вступає в господарські відносини, через що виникають різні види зобов'язань, які мають великий вплив на фінансово-економічні показники діяльності підприємства, зокрема, на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Інформація про зобов'язання надає чітку картину платоспроможності та фінансової залежності підприємства.

В період економічної кризи дуже важливо налагодити облікову дисципліну і звернути увагу на відображення зобов'язань, особливо поточного характеру, у звітності. Зважаючи на те, що за останній рік суттєво змінилася форма подання інформації у Балансі, питання відображення зобов'язань у звітності набуває все більшого значення і актуальності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла в результаті минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [1]. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [2].

Для відображення зобов'язань у фінансовій звітності одного лише їх визначення недостатньо, важливу роль при цьому відіграє їх класифікація. В економічній літературі дане питання розглядалося багатьма авторами, зокрема Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. зобов'язання поділяють на: монетарні й немонетарні; поточні й майбутні; довготермінові та поточні; фактичні, оцінні й умовні. Пушкар М.С. зобов'язання поділяє на довготермінові та поточні. Чебанова Н.В. і Василенко Ю.А. зобов'язання класифікують на довготермінові, поточні, забезпечення, передбачені зобов'язання [5, с. 50; 3, с. 87]. Дані точки зору збігаються із законодавством, зокрема, згідно з п.6 П(С)БО 11 поділяють на: довгострокові; поточні; забезпечення; непередбачені зобов'язання; доходи майбутніх періодів [2].

Аналогічна класифікація зобов'язань передбачена Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, господарських операцій підприємств і організацій та Інструкцією з його застосування, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, зі змінами.

При складанні фінансової звітності всі позиції зобов'язань мають бути переглянуті з погляду виконання їх визнання, класифікації та оцінки. Адже згідно п.5 П(С)БО 11 зобов'язання визнаються якщо їх оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому унаслідок його погашення [2]. Інформацію про зобов'язання найповніше відображено в балансі.

Перш за все, необхідно розглянути довгострокові зобов'язання – це всі зобов'язання, які не будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом дванадцяти місяців, починаючи від дати балансу, а отже, не є поточними зобов'язаннями. Порівняльний аналіз статей балансу, де містяться вказані вище зобов'язання наведено у табл.1.

Таблиця 1

**Характеристика статей
довгострокових зобов'язань пасиву Балансу**

№ з/п	період	Назва статті балансу	Код рядка	Визначення статті
1	До 01.01.2013	Відстрочені податкові зобов'язання	460	сума податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах унаслідок тимчасової різниці між обліковими та податковими базами оцінки
	3 01.01.2013		1500	наводиться сума податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах, яка визначається відповідно до Положення (стандарту) 17
2	До 01.01.2013	Довгострокові кредити банків	440	Сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням
	3 01.01.2013		1510	сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням.
3	До 01.01.2013	Інші довгострокові зобов'язання	470	сума довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до наведених статей
	3 01.01.2013		1515	сума довгострокової заборгованості підприємства, не включена в

				інші статті, в яких розкривається інформація про довгострокові зобов'язання, зокрема зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки.
--	--	--	--	--

Джерело: розроблено автором за даними [5]

Наступним, не менш важливим, видом зобов'язання є поточні – це короткострокові фінансові зобов'язання, які мають бути погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом дванадцяти місяців, починаючи від дати складання балансу. Особливості їх відображення у пасиві балансу наведено в табл.2.

Таблиця 2

Характеристика статей довгострокових зобов'язань пасиву Балансу

№ з/п	Період	Назва статті балансу	Код рядка	Визначення статті
1	До 01.01.2013	Короткострокові кредити банків	500	сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них кредитами.
	З 01.01.2013		1600	
2	До 01.01.2013	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	відображається сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу.
	З 01.01.2013	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	
3	До 01.01.2013	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за товарно-матеріальні цінності, отримані послуги та

				виконані роботи (крім заборгованості, забезпеченої вексями)
	3 01.01.2013	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої вексями, якщо вона наводиться в окремій статті)
4	До 01.01.2013	Поточні зобов'язання за розрахунками за бюджетом	550	Заборгованість підприємства за усіма видами податків і платежів до бюджету, включаючи податок з доходів працівників підприємства
	3 01.01.2013	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	відображається заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету. У цій статті окремо наводиться поточна кредиторська заборгованість з податку на прибуток
5	До 01.01.2013	Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування	570	відображається сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,
	3 01.01.2013	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників.

6	До 01.01.2013	Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	580	заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату.
	З 01.01.2013	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	
7	До 01.01.2013	Інші поточні зобов'язання	610	Суми зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей, наведених у розділі «Поточні зобов'язання»
	З 01.01.2013		1690	суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості неможна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включеними до інших статей, наведених у розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення»

Джерело: розроблено автором за даними [5]

Що стосується забезпечень, то після внесених змін II розділ «Забезпечення наступних витрат і платежів» був змінений, а забезпечення відображаються як складова II і III розділів, які мають інші назви, а саме «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» і «Поточні зобов'язання і забезпечення», відповідно. Назви статей забезпечень також зазнали змін і тепер існують «Довгострокові забезпечення» (р.1520) – де наводяться дані про нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату складання балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок. «Цільове фінансування» (р.1525) – сума залишку коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які отримані з бюджету та з інших джерел, у тому числі

коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток підприємств. «Поточні забезпечення» (р.1660) – відображається сума забезпечень, які планується використати протягом 12 місяців з дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено [5].

Підводячи підсумки необхідно зазначити, що в інформації балансу відбулися суттєві зміни. По-перше, змінилися кількість розділів в яких відображаються зобов'язання, так з 01.01.2013 їх стало 3, хоча при цьому все рівно існують недоліки, адже згідно МСФЗ зобов'язання відображаються у двох розділах. По-друге, у діючому балансі змінився «Код рядка». По-третє, бухгалтеру потрібно звернути увагу на групу статей «Кредиторська заборгованість». Тепер тут не потрібно розкривати відомості про векселі, аванси і заборгованості перед дочірніми і залежними товариствами. Все це може наводитися у додаткових статтях. Також була відокремлена стаття «Податку на прибуток». По-четверте, доходи майбутніх періодів, які раніше були відокремлені в окремий розділ з 01.01.2013 р. входять до складу поточних зобов'язань і відображаються на рядку 1665 замість 630.

Але, не зважаючи на всі зміни, питання відображення зобов'язань у звітності залишається недосконалим і потребує подальшого розгляду.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. П(С)БО 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.-rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
3. Бухгалтерський фінансовий облік : посібник / Н. В. Чебанова, Ю. А. Василенко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2009. – 672 с.
4. Бухгалтерський облік : навч. посібн. / Т. А. Кутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза та ін.; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2009. – 672 с.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну від 28.03.2013 р. №433) зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_fin_otch_433.aspx